

ISSN 2991-1168
svibanj / 2025

PLJESAK DLAN-OM

broj.

PLJESAK DLAN-OM

ISSN 2991-1168

Broj 24 / svibanj 2025

UREDNIŠTVO

Izdavač: Udruga "Kazalište, audiovizualne
umjetnosti i kultura Gluhih - DLAN"

Glavni urednik: Angel Naumovski

Odgovorni urednik: Angel Naumovski

Urednici: Lino Ujčić i Angel Naumovski

Dizajn i priprema za tisak: Lino Ujčić

Fotografije: foto arhiv Dlan

Dizajn na naslovnici: Lino Ujčić

Tisak: Tiskara Ban

Adresa: Korčulanska 10, 10000 Zagreb

E-mail: udruga.dlan.zagreb@gmail.com

Web stranica: www.dlan.hr

IBAN: HR 9524020061100074154

OIB: 51629434968

Matični broj: 1608037

Časopis izlazi uz financijsku podršku:

SADRŽAJ

RIJEČ UREDNIKA

3 str.

DOGAĐANJA

23. Festival jednakih mogućnosti
umjetnost, inkluzija i zajedništvo

4 str.

KULTURA

Gabriel Gonzalez, zamjenik
mini. kulture Paname

8 str.

DOGAĐANJA

"Filmsko stvaralštvo Gluhih – ZFF"
15. – 18. svibnja 2025.godine

10 str.

DOGAĐANJA

Po prvi put – predstave uz dva
prevoditelja na pozornici!

12 str.

DOGAĐANJA

21. ZagrebDox
30.ožujka - 6. travnja 2025. g.

14 str.

ZANIMLJIVOSTI IZ POVIJESTI

Joan Stewart, prkosna gluha
princaza u srednjem vijeku

16 str.

ZNAKOVNI JEZIK

Različiti znakovni jezici u svijetu -
znak: GLUP

18 str.

Poštovani i dragi čitatelji i pratitelji programa i projekata u Udruzi "DLAN" te ljubitelji i pristaše kulture i umjetnosti Gluhih,

evo nam svibnja - mjeseca u kojem cvjetaju ruže, krizanteme i ostalo cvijeće, a nekima baš cvatu ruže (ako niste znali ili stvarno ne znate - to je sinonim), a nekima ne ... Moramo znati da se život - pun lijepih, tužnih, veselih, zajebanih, sjebanih, veličanstvenih itd. trenutaka - tako odvija i događa... To je staza bez svršetka koju moramo prehodati, pretrčati ili prepuzati na bilo koji način.

U svibnju su se dogodile razne aktivnosti, možda vama ne baš značajne, ali tko dobro prati programe i projekte čak i trud Udruge "DLAN" znat će da to što sve radi Udruga "DLAN" nije "mačji kašalj" (ili "pičkin dim" za one koje vole na balkanski način razumjeti), a na neki način doprinosi inkluziji kulturnih sadržaja i promicanju jednakih mogućnosti sudjelovanja u kulturnom životu.

Nakon teoretskih predavanja i vježbi u radionicama filmskog stvaralaštva Gluhih pala je praktična radionica. Čitate o tome na 10.-toj stranici i iščekujte tj. pratite nas na društvenim mrežama o nadolazećim aktivnostima. Nećete požaliti!

I eto, jedna udruga je došla do slave, a kome zahvaliti? Naravno Udruzi "DLAN"!!! Kako? Ajde na 14.-tu stranicu.

ZagrebDox? Koristim priliku da pišem o tom Filmskom festivalu o kojem nisam imao prilike pričati sa svojim gluhim, nagluhim, gluhonijemima, implantiranim ili slabo čujućim prijateljima jer do sada nije postojao interes ni znanje za to, kao i za "AnimaFest" i "ZFF" o kojima ćemo pisati u lipnju i studenom. Sve o ZagrebDoxu na 14. stranici.

Dolazi nam vrući lipanj. Obucite se adekvatno, noge u lavor hladne vode i čitajte!

Lijep svibanjski odzdrav i do skorog susreta u lipnju

Vaš Angel

Festival jednakih mogućnosti 2025. umjetnost, inkluzija i zajedništvo na Trgu bana Jelačića

Iva i Lino na umjetničkom štandu sa Milicom Gregurić Prugovečki, jednom od organizatora

23. po redu Festival jednakih mogućnosti (F=M), održavao se od 20. do 22. svibnja 2025. Na Trgu bana Josipa Jelačića u Zagrebu, s cjelodnevnim programom od 10 do 22 sata.

Festival jednakih mogućnosti tradicionalna je međunarodna manifestacija koju

organizira Društvo tjelesnih invalida u Zagrebu, a koja javnim izvođenjem glazbeno-scenskog, likovnog, filmskog, edukacijsko-rekreacijskog i sportskog programa prikazuje stvaralačke potencijale osoba s invaliditetom, ravnopravno uz profesionalne umjetnike. Cilj Festivala je razbijanje predrasuda i izjednača-

vanje mogućnosti svih građana, bez obzira na tjelesna ili osjetilna ograničenja.

Tijekom tri festivalska dana, u programu je sudjelovalo više od 900 izvođača, među kojima oko 600 osoba s invaliditetom iz Hrvatske i inozemstva. Njihova izvedba i radovi dokazuju da invaliditet nije prepreka za umjetničku izvrsnost i društveni doprinos.

O uspješnoj organizaciji festivala brine se tim od 20 stručnjaka i oko 100 predanih volontera uglavnom studenata zagrebačkih sveučilišta koji prije festivala prolaze edukaciju o invaliditetu i volontiranju. Program Festivala obuhvaća nastupe glazbenika, glumaca i plesača, izložbu radova šezdesetak likovnih umjetnika, prikazivanje dokumentarnih filmova, sportska natjecanja te edukativne aktivnosti u kojima se građani mogu staviti u ulogu osoba s invaliditetom.

Festival je i ove godine privukao više od 15.000 posjetitelja, a svojim sadržajem i porukom potvrđuje status Republike Hrvatske kao zemlje koja teži socijalnoj pravdi, dok Grad Zagreb dodatno učvršćuje svoj položaj među europskim gradovima koji promiču zdravlje, toleranciju i raznolikost.

U sklopu festivala održale su se igre mobilnosti, svladavanje zapreka u invalidskim kolicima i uvjetima simulirane sljepoće, čime je svaki zainteresirani posjetitelj mogao upoznati prepreke s kojima se suočavaju osobe s invaliditetom i osjetiti kako je to biti takva osoba. Inkluzivni festival umjetnosti osoba s invaliditetom u utorak je četvrtu godinu zaredom otvorio je gradonačelnik Grada Zagreba Tomislav Tomašević.

Naglasio je da je Zagreb grad u kojem su svi ravnopravni, a posebno je ponosan na to što je Zagreb prošle godine postao europska prijestolnica socijalne inkluzije i to zahvaljujući manifestacijama kao što je Festival jednakih mogućnosti. Zahvalio je svim volonterima na sudjelovanju na festivalu te je pozvao građane da posjete ovaj izniman festival.

U pozdravnom govoru predsjednica Društva tjelesnih invalida Viktorija Lisec istaknula je da je Festival jednakih mogućnosti osnovao bivši predsjednik Društva Milan Ožegović kako bi osobama s invaliditetom dao platformu na kojoj će pokazati svoje talente i kreativne sposobnosti.

Na taj način osobe s invaliditetom dokazuju da mogu biti ravnopravni članovi zajednice i pridonijeti kulturnoj ponudi grada.

U tome nas podržavaju estradni umjetnici koji svojim sudjelovanjem pokazuju da zajednica može biti inkluzivna. Važan kotačić u funkcioniranju festivala je stotinjak volontera s zagrebačkih fakulteta – pojasnila je Lisec.

Predsjednica Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske Marica Mirić istaknula je kako Festival jednakih mogućnosti predstavlja vrhunski događaj ne samo u Zagrebu nego i na području Europe.– Inkluzija ovdje počinje i nastaviti će se dalje. Ovo mjesto treba svaki dan posjetiti, jer se može naučiti puno od osoba s invaliditetom – poručila je Mirić.

Pravobranitelj za osobe s invaliditetom Darijo Jurišić istaknuo je kako upravo ovaj festival pokazuje da kada hoćemo

možemo biti društvo jednakih mogućnosti. Državna tajnica Ministarstva kulture i medija Dražena Vrselja, naglasila je da Festival jednakih mogućnosti svake godine podsjeća da su poteškoće savladive, a ljudski duh i stvaralaštvo nepobjedivi.

Na Festivalu su se predstavile možoretkinje i razne dramsko glazbene udruge i sportske skupine. Svoja djela izlagao je 20-tak likovnih umjetnika.

Veliki interes su svojim umjetničkim ostvarenjima opet privukli naši članovi „Dlana“ – Iva Vrbos i Lino Ujčić. Sa svojim slikama Iva, a Lino ovaj put sa svojim umjetničkim upotrebnim predmetima kao što su: privjesci, stalci za mobitel, podmetači, ukrasne kutije.

21.svibnja 2025. u 20 sati slavili smo snagu zajedništva kroz glazbu, pokret i emocije, a to su nam omogućili Deaf Music Dreamersi (DMD) – Marijana Ibriks, Mona Vincek, Robert Vincek i Dražen Maleković. Pokazali su nam da glazba ne poznaje granice ni zvučne ni životne. Njihova ljubav, snaga i strast dirnula je i gluhe i čujuće, jer se slušala srcem!

Tri dana druženja, uživanja u događanjima brzo su prošla i jedva čekamo novi festival, nova iskustva i nova uzbuđenja, izazove i iznenađenja.

*

Gabriel Gonzalez, zamjenik ministra kulture Paname

Otkako je Gary Malkowski postao prva gluha osoba na svijetu koja je sjedila u parlamentu u Kanadi, mnogi gluhi korisnici znakovnog jezika zauzimaju važne pozicije u politici. Ali do sada, nikada prije nije gluha osoba imala reprezentativnu poziciju u vladi neke nacije: Gabriel Gonzalez je zamjenik ministra kulture u Panami.

Slikar od djetinjstva

Gabrijel je rođen 1978. godine i oglušio je u dobi od tri godine zbog meningitisa. On je slikar i arhitekt za dizajn interijera, diplomirao je na Sveučilištu Gallaudet. Njegov umjetnički poziv iskovan je odrastajući među slikama panamskih umjetnika koje je njegov otac skupljao i među tim zbirkama Gabriel je naučio zavoljeti slikarstvo čak i prije nego što ga je počeo proučavati. Umjetnički poznat kao Gaboo, počeo je slikati u dobi od 12 godina, a svoju prvu izložbu u umjetničkoj galeriji imao je u dobi od 24 godine, odgađajući početak svoje umjetničke karijere do završetka sveučilišnog studija.

imao je više od stotinu samostalnih izložbi, izlažući uglavnom u Panami, iako je izlagao iu drugim zemljama svijeta poput Češke, Italije i Austrije. Gabriel radi na velikim platnima i kaže da njegova slika 'nije na štafelaju', radije sliku radi na podu ili na zidu kako bi mogao 'raditi sa sve četiri strane i doslovno biti unutar nje'.

Strast za kulturom

Gabriel je na dužnost zamjenika ministra kulture stupio 19. kolovoza 2019. Priznaje da mjesto zamjenika ministra nije bio dio njegovih planova, iako je oduvijek želio poziciju s koje bi se zalagao za inkluzivnu kulturu, jer je jasan u svom sloganu: „kulture nema bez inkluzije“. Preuzeta odgovornost je velika, jer je to funkcija koja po odgovornosti odmah slijedi ministricu kulture. Prema javnim informacijama iz panamskog Ministarstva kulture, zamjenik ministra

Gabriel Gonzalez radi na jednoj od svojih slika

preuzima zadaću podrške, koordinacije, suradnje i izravnog praćenja svih pitanja i aktivnosti povezanih s institucijom, preuzimajući ovlaštenja i odgovornosti koje su mu dodijeljene i zamjenjuje ministra za vrijeme dok je odsutan.

Dakle, Gabriel postaje prva gluha osoba na svijetu koja koristi znakovni jezik kako bi preuzela visoko odgovoran položaj u vladi jedne nacije .

Volim te (ovdje možete saznati sve o ovom znaku), kao na sljedećoj slici:

Gabriel González na događaju u prosincu 2020.

Promicanje gluhih osoba

Gabriel čvrsto vjeruje da je potrebno ojačati panamski identitet i ponositi se njezinom gastronomijom, folklorom ili tipičnom nošnjom. Na svom mjestu želi potaknuti sve da uče panamski znakovni jezik.

Također, na brojnim javnim događanjima na kojima Gabriel prisustvuje u ime svog Ministarstva, mediji ga često fotografiraju kako radi poznati znak

Gabrielov rad je nezaustavljiv. Otako je stupio na dužnost, više je puta istupao u medijima izvještavajući o zadaćama koje obavlja.

*

“Filmsko stvaralaštvo Gluhih – ZFF”

15. – 18. svibnja 2025.godine

Teoretske radionice o snimanju, montaži i ulozi knjige snimanja u kojem su bitne nove odnosno inovativne posebnosti znakovnog jezika u kadru, korištenju svjetla u kombinaciji sa znakovnim jezikom za vrijeme snimanja i kao jedinog jezika u filmu bez tona su urodile plodom. Novitet tome je da nismo koristili mikrofone u snimanju što će to biti zanimljivo filmskoj industriji. Sve naučeno, stečeno i otkriveno smo iskoristili za praktični dio odmah na terenu u Istri.

Najveći izazov je bio kako iskoristiti i namjestiti prirodno svjetlo “SUNCE” (ili kameru i aktere filma) u snimanju. A od svega navedenog bilo je isto tako važno kako upravljati dronom za vrijeme snimanja i to kad susubjeki i objekti snimanja bili u pokretu.

Nadam se da ćemo uskoro vidjeti premijeru filma kojeg pripremamo dugo i da će freedback o filmu (ne)zahvalne i razmažene publike biti pozitivan, a u suprotnom isto će nam svaka kritika kakva god bila biti od velike pomoći. Predprodukcija izrade filma je bila izvršena prema teorijskim osnovama, a sama produkcija i postprodukcija? O tome nakon premijere...

Dotad malo strpljenja i iščekivanja.

Filmski pozdrav

Angel Naumovski

Po prvi put – predstave uz dva prevoditelja na pozornici!

Zahvaljujući Udruzi "Kazalište, audio-vizualne umjetnosti i kultura Gluhih - DLAN" koji je dugo i duuuugo godina surađivao sa Centrom za kulturu Peščenica odnosno Kazalištem KNAP Hrvatsko društvo prevoditelja hrvatskog znakovnog jezika je dobio poziv da skupa sa Kazalištem KNAP predstavi jedinstven projekt koji je revolucionirao pristup kazalištu za gluhe i nagluhe osobe.

U svibnju su se održale dvije predstave koje su po prvi put u Hrvatskoj bile simultano prevedene na hrvatski znakovni jezik uz prisustvo dva prevoditelja na pozornici.

Ovaj projekt je učinio značajan korak u osiguravanju potpune pristupačnosti kulturnih sadržaja. Dvoje prevoditelja na pozornici omogućili su precizniji i dinamičniji prijenos dramskog djela, osigurajući da gluhe i nagluhe osobe u potpunosti dožive svaku emocionalnu nijansu i dramaturški zamisao predstave.

Program se održao tako da je prva predstava "Kako ubiti suprugu ili supruga bez suvišnih zašto" održao se 6. svibnja u 20 sati. To je komedija koja je na duhovit način osvjetlila suvremene odnose te je donijela poseban doživljaj zahvaljujući inovativnoj metodi prijevoda. A druga predstava "Kod kuće je najgora!" na programu je bila 22. svibnja u 20 sati. Ova predstava, koja se bavi svakodnevnim životnim izazovima, bila je prilika za promicanje jednakih mogućnosti sudjelovanja u kulturnom životu.

Društvo prevoditelja HZJ osigurao je ograničen broj besplatnih ulaznica za sve zainteresirane. Rezervacije su se mogle obaviti putem društvenih mreža te emaila Društva prevoditelja HZJ. Zbog ograničenog broja mjesta, bilo je potrebno što prije poslati upit radi rezervacije mjesta. Obje predstave održale su se u Kazalištu KNAP, na adresi Ivanićgradska 41a u Zagrebu. Ovaj kulturni prostor već dugi niz godina prednjači u promicanju inkluzivnih kulturnih sadržaja.

A opće je poznato da je Udruga "Kazalište, audiovizualne umjetnosti i kultur Gluhih - DLAN" prve korake u realizaciji mnogobrojnih programa i projekata započeo baš u Centru za kulturu Peščenica i odakle je došlo do promicanja inkluzivnih kulturnih sadržaja.

Značaj projekta:

Ova inicijativa nije samo da omogućila zajednici gluhih potpuniji uključak u kulturni život, nego je i poticala širu društvenu svijest o važnosti pristupačnosti kulturnih sadržaja. Projekt je predstavio važan korak u razvijanju standarda za prevođenje kazališnih predstava na hrvatski znakovni jezik.

Svi koji su zainteresirani za podršku ovom projektu i daljnje promicanje inkluzivnih kulturnih sadržaja u bili pozvani da se pridruže i podjele informacije o ovom jedinstvenom događaju.

Angel Naumovski

*

21. ZagrebDox ***od 30.ožujka do 6. travnja 2025. godine***

Nakon, pa evo nas četvrt stoljeća, prošle smo godine konačno pronašli vremena te sa projektom „Filmsko stvaralaštvo Gluhih – ZFF“ odvažno zakoračili i u filmske sfere audiovizualnih umjetnosti, otvarajući u našoj udruzi „DLAN“ novo poglavlje kreativnog izražavanja i kulturno-umjetničkog stvaralaštva!

Veliki je to korak za jednu malu zemlju u kojoj, do sada, filmsko stvaralaštvo Gluhih nije postojalo. Također, dalek je put pred nama i trnovit put do zvijezda, no – krenuli smo!

Svi znamo koliko je važno umrežiti se sa pravim ljudima i biti na pravom mjestu, u pravo vrijeme, pa smo si dali truda u osvajanju novih, zadanih ciljeva i aktivnog uključivanja Gluhih u filmsko stvaralaštvo i sve blagodati sedme umjetnosti – filma.

U svrhu jačanja kapaciteta organizacije i podizanja kompetencija našeg stručnog kadra, posjetili smo, prvi u nizu, kulturni događaj koji okuplja filmofile i filmoljupce zajedno sa profesionalcima na istom mjestu – Filmski festival ZagrebDox!

Naravno da smo se osjetili pozvanima, a nakon odobrene akreditacije, uživali smo u bogatom, međunarodnom programu dokumentarnih filmova iz svih dijelova svijeta! Bome, dobro putovanje, a mrdnuli nismo. I odličan uvod u sezonu filmskih festivala!

U sedam festivalskih dana, 30. ožujka do 6. travnja. U pet dvorana kina Kaptol Boutique moglo se pogledati

najboljih stotinjak filmova iz svjetske dokumentarne produkcije. Iskreno su nas ti brojni, autorski i kreativni dokumentarci, natjerali i na razmišljanje. koliko je oko nas, i u nama, priča koje su zavrijedile biti pokretna slika na kino platnu, iz ovih ili onih razloga.

Festival je pratio i edukativni program, koji je uključivao radionice, predavanje i neformalna druženja filmaša i onih koji će to tek postati. Pratite nas jer svašta nas, i vas, čeka! I bacite oči na Festivalski info na mrežama: <https://zagrebdox.net/hr/arhiva> u QR kod

Angel Naumovski

*

ZANIMLJIVOSTI IZ POVIJESTI

*Joan Stewart, prkosna gluha
princeza u srednjem vijeku*

Bilo je to 1406. godine kada je škotski kralj Robert III . umro od srčanog udara. Po nasljedstvu, James I. imao je samo 12 godina. Iz braka je imao osmero djece, od kojih je jedno bila Joan, gluha od rođenja.

Ne zna se mnogo o Joan. Živjela je između 1428. i 1486., tako da je srednji vijek bio teško vrijeme za bilo koju gluhu osobu, iako su se neke kraljevske obitelji možda bolje tretirale. Joan, budući da je bila gluha, na latinskom se zvala la muta domina (nijema gospođa).

Zapravo, iako je Joan bila kći kralja, nije bila princeza jer se to stanje u Škotskoj nije priznavalo za djecu kraljeva ili kraljica sve do dva stoljeća kasnije. Međutim, kada se Joan konač-

no udala za Jamesa Douglasa, baruna od Dalkeitha , a on je prije braka imenovan grofom od Mortona, Joan je dobila titulu grofice od Mortona.

Dvije su činjenice važne o Joan: prvo, da je koristila znakovni jezik čak i u javnosti, što se u to vrijeme smatralo nepristojnim, pa se može pretpostaviti da je Joan bila pomalo liberalna, neobična za svoje vrijeme . A druga je da je Joan, nakon svoje smrti, nekoliko mjeseci nakon smrti svog supruga, pokopana pored njega u župnoj crkvi sv. Nikole u Buccleuchu, pa se vjeruje da je na njezinom grobu najstarija slika poznate gluhe osobe na svijetu.

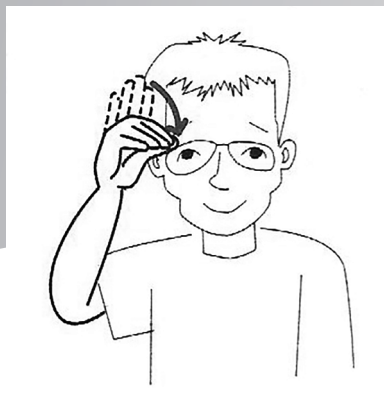
*

Pripremio Lino Ujčić

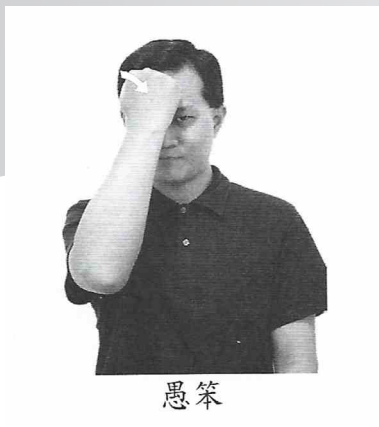

Grobnica Joan Stewart i Jamesa Douglasa u Dalkeithu , Škotska

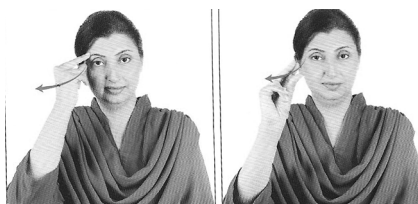
Različiti znakovni jezici u svijetu - znak:
GLUP

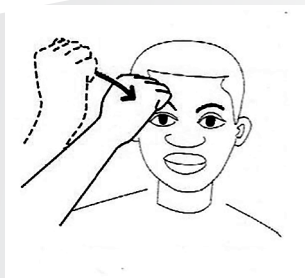
JAPAN

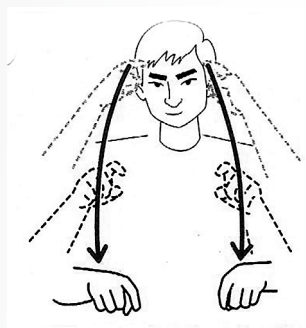
HONG KONG

PAKISTAN

USA

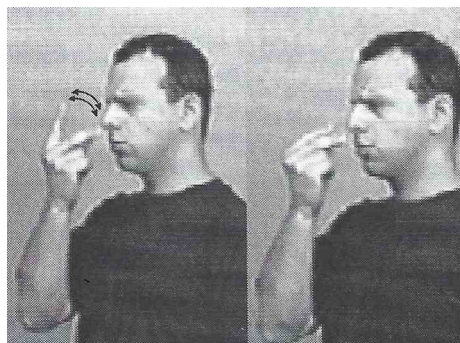
KOREJA

FRANCUSKA

VELIKA BRITANIJA

MAĐARSKA

KINA

